

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet		
Kommunestyret		

Kommunestrukturreformen geografisk retningsvalg - videre prosess

Rådmannens forslag til innstilling:

1. Kommunestyret legger følgende geografiske retningsvalg til grunn for det videre arbeidet med kommunestrukturreformen:

A – Værnesregionen dvs. Frosta, Malvik, Meråker, Stjørdal, Selbu og Tydal
B – Værnesregionen samt Levanger / Verdal
C – Værnesregionen samt Trondheimsregionen
2. Det opprettes ei styringsgruppe bestående av:
 - Formannskapet samt et kommunestyremedlem fra Sosialistisk Venstreparti – SV
 - Tre hovedtillitsvalgte
 - Leder i ungdomsrådet
 - Rådmann og organisasjonssjef
3. Det velges et forhandlingsutvalg med følgende medlemmer:
1.....
2.....
3.....
4. Som leder av forhandlingsutvalget velges
5. Det gjennomføres samtaler med de kommuner som kommunestyret velger skal legges til grunn for geografisk retningsvalg innen 1.juni 2015.
6. Kommunestyret vedtar at det skal gjennomføres innbyggerhøring i form av en spørreundersøkelse i løpet av 2015.
7. Det gjennomføres videre forhandlinger med aktuelle kommuner andre halvår 2015 og første halvår 2016 med målsetting om endelig vedtak om endret kommunestruktur innen 1.5.2016.

Vedlegg:

1. Kommunereformen – Notat til Formannskapet og Kommunestyret i Stjørdal fra rådmannen-
2. Spørreskjema gruppearbeid i kommunestyret vedrørende kommunereformen.
3. Svar på gruppearbeider.

Saksopplysninger:

Rådmannen vil vise til vedlegg 1 Kommunereformen – Notat til Formannskapet og Kommunestyret i Stjørdal. Rådmannen vil også vise til de gruppearbeider som kommunestyret gjennomførte i sitt møte den 23.10 med bakgrunn i rådmannens notat.

Kommunereformen har i tillegg til gruppearbeider i kommunestyret også vært tema både gjennom orienteringer og gruppearbeider på samlinger med kommunens enhetsledere og hovedtillitsvalgte.

Kommunene er gitt en tidsfrist på to år fra Stortingets vedtak i juni 2014 på å utrede og vedta kommunesammenslutninger. De kommuner som innen sommeren 2015 har gjennomført utredninger kan bruke høsten 2015 til å konkludere og vedta sammenslutninger. Disse sammenslutningene kan bli vedtatt av regjeringen våren 2016. Regjeringen legger opp til at andre kommuner fatter vedtak innen sommeren 2016. Disse vedtakene vil bli behandlet i sammenheng med at regjeringen våren 2017 fremmer en samla proposisjons til Stortinget på ny kommunestruktur.

Ut i fra informasjon fra regjeringen har nå flertallet av kommuner kommet i gang med prosess og samtaler med nabokommuner om kommunestruktur. Dette gjelder også kommuner i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen skal ha jevnlig tilbakemelding om status i arbeidet i de enkelte kommuner.

Regjeringen har nedsatt et ekspertutvalg som har kommet med kriterier for fremtidens kommuner. Dette er omtalt i rådmannens notat. Ekspertutvalget har januar 2015 lagt frem et forslag til endra oppgavefordeling med overføring av nye oppgaver til større (i folketall) kommuner. Utvalgets rapport skal behandles av Stortinget våren 2015. Rapporten foreslår følgende:

Oppgave	Ansvarlig i dag	Utvalgets vurdering
Habilitering og rehabilitering (alt ansvar etter utskrivningsklar)	Helseforetakene	Kan overføres, krever 15000-20000 innbyggere
Hjelpemidler til funksjonshemmede	NAV	Kan overføres, krever 15000- 20000 innbyggere
Barnevern (fosterhjem og institusjon)	Bufetat	Kan overføres, krever 15000-20000 innbyggere
Helsevern	NAV	Bør ikke overføres, finansieringsansvar kan utredes, krever 15000-20000innbyggere
Tverrfaglig spesialisert rusbehandling	Helseforetakene	Bør ikke overføres, finansieringsansvar kan utredes, krever 15000-20000innbyggere
Virkemidler for lokal nærings- og samfunnsutvikling	Fylkesmannen, Fylkes-Kommunen, innovasjon Norge	Kan gi råd, ta beslutninger om tilrettelegging og økonomisk støtte til lokalt næringsliv, krever 15000-

		20000innbyggere
Videregående opplæring	Fylkeskommunen	Kan overføres, krever over 100000 innbyggere og funksjonelt samfunnsutviklingsområde
Kollektivtransport	Fylkeskommunen	Kan overføres, krever over 100000 innbyggere og funksjonelt samfunnsutviklingsområde
Fylkesveger	Fylkeskommunen	Bør ikke overføres, men kan omklassifisere fylkesveier av lokal karakter, krever over 100000 innbyggere og funksjonelt samfunnsutviklingsområde

Formålet med denne saken som rådmannen nå fremmer er å gi kommunestyret råd om geografisk retningsvalg samt videre prosess. Rådmannen har ikke valgt å gjennomføre store utredninger som grunnlag for de ulike geografiske retningsvalg ut over det som ligger i allerede utarbeidet notat av rådmannen. Gjennom 10 års interkommunalt samarbeid i Værnesregionen har også kommunestyret tilegnet seg omgående kjennskap til det eksisterende samarbeidet, muligheter og utfordringer i Værnesregionen som er rådmannens første prioriterte retning.

Rådmannen i Stjørdal har fått spørsmål fra nabokommuner hvorfor interkommunalt samarbeid ikke er utredet mer og tatt opp som et alternativ i det notatet som rådmannen tidligere har utarbeidet. Til opplysning så er dette ikke gjort da oppdraget kommunene har fått fra Stortinget går på kommunestruktur og ikke interkommunalt samarbeid.

Påfølgende tabell viser samarbeidsområder i Værnesregionen i dag og samarbeid som er under utredning:

Samarbeidsområder	KOMMUNER SOM SAMARBEIDER					
	Frosta	Malvik	Meråker	Selbu	Stjørdal	Tydal
Sekretariat	X	X	X	X	X	X
Saksbehandlersystem	X	X	X	X	X	X
Innkjøp	X	X	X	X	X	X
Skatt/arbeidsgiverkontroll	X	X		X	X	X
Faktura/lønn/regnskap	X	X		X	X	X
IKT	X		X	X	X	X
Intranett/ portalløsning/hjemmesider	X		X	X	X	X
Personvernombud	X		X	X	X	X
Kvalitetssystem	X		X	X	X	X
Barnevern	X		X	X	X	X
PPT- tjeneste	X		X	X	X	X
Forebyggende tiltak barn/unge	X		X	X	X	X
Legevakt			X	X	X	X
Forvaltningskontor			X	X	X	X
Distriktsmedisinsk senter			X	X	X	X
Øyeblikkelig hjelp senger			X	X	X	X
Velferdsteknologi			X	X	X	X
Frisklivssentral			X	X	X	X
Kommunepsykolog			X	X	X	X
Utredning felles kommuneoverlege			X	X	X	X
Utredning felles enhet miljøretta helsevern			X	X	X	X
Utredning rus/psykiatri			X	X	X	X
Utredning flyktningetjeneste	X		X	X	X	X

Utredning felles NAV -kontor	X		X	X	X	X
Utredning felles brann og redningstjeneste	X		X	X	X	X
Utredning plan, byggesak, oppmåling, landbruk og næring	X		X	X	X	X

Som det fremgår av tabellen er det et meget omfattende samarbeid i Værnesregionen – spesielt når det gjelder 5 av kommunene.

Under de alternative geografiske retningsvalg som rådmannen forslår er det gitt en begrunnelse for dette. Dersom kommunestyret ønsker ytterligere og mer grundige utredninger knytta til geografisk retningsvalg kan dette gjøre ved for eksempel å leie inn eksterne konsulenter / firma. Rådmannen har imidlertid ikke vurdert dette som nødvendig i denne tidsfasen i prosessen. Dette kan imidlertid bli aktuelt når en kommer så langt at konkrete avtaler om sammenslåing og innhold i disse skal utformes.

Vurdering:

Geografisk retningsvalg.

Det er mange år siden Skei-komiteen på 1950 og 1960 la frem seg innstilling om ny kommunestruktur. Kommunereform med endra kommunestruktur er ikke noe som vil komme i hver Stortingsperiode. Det må derfor kunne påregnes at de valg som gjøres de nærmeste årene vil ha følger for mange år fremover. I en slik setting er det derfor viktig å heve blikket og gjøre fremtidsretta valg med høy legitimitet. En må se de muligheter og utfordringer som ligger i endringer. Når Stjørdal nå skal vurdere geografiske retningsvalg så er det viktig å tenke langsiktig slik at det treffes valg som er gode over tid for innbyggere og næringsliv. Det snakkes mye om konkurransekraft og attraktivitet for næringslivet. Store regioner med høyt folketall fremheves som gode løsninger i forhold til konkurransekraft med andre regioner i landet. En kommune skal også være til for innbyggerne og sikre disse gode tjenester samt at en skal ha et folkevalgt demokratisk styre. Dette må også vektlegges strekt i tillegg til konkurransekraft og attraktivitet.

I ekspertutvalgets rapport om prinsipper og kriterier for en ny kommuneinndeling – rapport fremlagt 31.mars 2014 anbefales følgende ti kriterier:

- Tilstrekkelig kapasitet
- Relevant kompetanse
- Tilstrekkelig distrikt
- Effektiv tjenesteproduksjon
- Økonomisk soliditet
- Valgfrihet
- Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
- Høy politisk deltakelse
- Lokal politisk styring
- Lokal identitet

I møte hos fylkesmannen den 20.januar 2015 ble det påpekt at kommunene måtte vurdere samt legge disse retningslinjene til grunn når det ble fremmet forslag på geografisk retningsvalg.

Stjørdal som den mest folkerikekommunen i Nord- Trøndelag har et folketall utover det som trekkes frem som et minimumsantall innbyggere ved en ny kommunestruktur. Etter rådmannens vurdering kan kommunen kvittere ut positivt på de kriteriene som er satt og kan derfor bestå som egen kommune fremover dersom kun dette legges til grunn. Rådmannen ser ingen grunn til å gå grundigere inn på disse kriteriene når det gjelder Stjørdal. For kommuner med et langt mindre folketall enn Stjørdal vil nok situasjonen være en helt annen når en går på de syv første kriteriene. Alle kommuner kan nok

dokumentere at de tre siste kriteriene - høy politisk deltakelse, lokal politisk styring og lokal identitet – gjelder også for egen kommune.

Stortinget har i tilknytta arbeidet med reformen bedt de større kommunene om at ta et regionalt ansvar. Rådmannens vurdering er at Stjørdal over tid har gjort dette og har lagt ned betydelige ressurser i det interkommunale samarbeidet i Værnesregionen. Det vil derfor være i tråd med det arbeidet som er gjort sammen med våre nabokommuner over lang tid at Stjørdal viderefører et regionalt ansvar også for kommunestrukturprosessen.

Som rådmannen har opplyst om under saksopplysninger så er en rekke kommuner i Norge er godt i gang med prosesser knytta til kommunereformen. Mange kommuner har som målsetting å fatte vedtak før 2017 slik at de selv kan være med å tegne og påvirke et fremtidig kommunekart og få de intensivordninger som staten har gått ut med. Venter en med vedtak til etter 2017 kan kommunene risikere at det blir staten som tegner kommunekartet og blir sammenslått uten at de får de tilskudd som er lagt opp.

En av hovedbegrunnelsene til at Stortinget har satt i gang arbeidet med en kommunestruktur som skal medføre færre, men større kommuner er å få mer robuste kommuner som kan håndtere morgendagens utfordringer. Slik mandatet fra staten er så er ikke interkommunalt samarbeid løsningen på dette.

Staten har lagt til grunn at større sammenslåtte kommuner skal kunne få tildelt nye oppgaver. Under saksopplysninger har rådmannen listet opp ekspertutvalgets sine forslag. Rådmannen vurderer det som nå er lagt fram fra regjeringens ekspertutvalg å være meget tynt. Det er lite nye oppgaver som kommuner under 100000 innbyggere er tenkt tildelt. Sannsynligheten for at det å bli nye kommuner i Nord-Trøndelag med over 100000 innbyggere er neppe stor. Oppgaver som kommunene og KS (Kommunenes Sentralforbund) har trukket frem som viktige nye oppgaver fra kommunene er i liten grad blitt fulgt opp. Dersom nye oppgaver skal være et argument for en ny kommunestruktur så må det komme til langt mer under Stortingets behandling av ekspertutvalgets rapport. Det virker så langt som om staten og da spesielt direktoratene i liten grad er villig til å overføre nye oppgaver til kommunesektoren.

Regjeringens fremlegg til kommuneproposisjon for 2016 vil bli meget viktig for det videre arbeidet med kommunereformen. Et hovedspørsmål er om det kommer endringer i inntektssystemet som vil legge føringer for kommunestrukturen. Blir kommuner som er seint ute med å finne seg en partner straffet i forhold til dagens inntektssystem i forhold til kommuner som i 2015/2016 fatter vedtak om sammenslåing? Det er viktig at det kommer tydelige avklaringer når det gjelder kommunenes inntektssystem.

Rådmannens prioritering for geografisk retningsvalg.

I de geografiske retningsvalg som rådmannen foreslår med Værnesregionen som førstevalg har en gjennom et godt og stadig utviklende samarbeid over ti år dokumentert at de syv første kriteriene for en fremtidig kommunestruktur er på plass. De andre retningsvalg som rådmannen foreslår vil også oppfylle disse. De tre siste kriteriene vil uansett valg av retning være ei utfordring som vil kreve arbeid. Imidlertid vil rådmannen hevde at Værnesregionen over tid har blitt et begrep som stadig flere har et forhold til og kjenner til i alle fall i Stjørdal kommune. Kriteriet identitet vil være sterkere for dette alternativet i dag enn for de to andre.

Kommunestyret ble i møtet den gitt oppgaver å komme med forslag til hvilke kommuner Stjørdal bør innlede en prosess med formål om sammenslåing. Rådmannen vil vise til spørsmålene kommunestyret ble utfordret på som ligger ved saken som vedlegg 2.

Det er en entydig tilbakemelding fra gruppearbeidet i kommunestyret om at Værnesregionen er det foretrukne alternativ. Her er det nyanser i forhold til alle samtlige kommuner i Værnesregionen til kun noen av kommunene.

Som andre prioritet trekkes frem Værnesregionen pluss Levanger / Verdal. Dersom det ikke blir en kommune i Værnesregionen så kan Stjørdal pluss Levanger og Verdal være et alternativ.

Trondheim blir også tatt frem som et alternativt, men tilbakemeldinga slik rådmannen tolker det er at dette ikke vurderes som et reelt alternativt.

På samling med enhetsledere og hovedtillitsvalgte så ble følgende trukket frem som positivt ved en kommunesammenslåing i Værnesregionen:

- Allerede godt etablert samarbeid - kjenner hverandre.
- Felles tjenester (grunnmur / datasystem/administrative system) som er gode.
- Stordriftsfordeler/mer rasjonell drift – økonomisk innsparing
- Mer robusthet, bedre kvalitet og mindre sårbarhet er allerede oppnådd i Værnesregionen – forsterkes ved en kommunesammenslåing.
- En ny stor kommune i Værnesregionen vil ha kompetanse og ressurser til å ta på seg nye oppgaver.
- Enklere administrativ og politisk styring av en kommune – raskere saksgang og kortere beslutningsprosesser enn i dag.
- Like tjenester i hele regionen.
- Større fagmiljø – synergieffekt – lære av hverandre - tverrfaglig kompetanse
- Større rekrutteringspotensiale – mer attraktive arbeidsplasser – enklere å rekruttere
- Unngår habilitetsutfordringer i mindre kommuner.

Rådmannen vil vise til sitt notat som er vedlagt og de anbefalinger som er gitt der. Jeg synes det er viktig å ta vare på å utvikle det samarbeidet som blitt etablert i Værnesregionen. Rådmannen mener at i lys av dette bør Stjørdal kommune uansett valg av geografisk retning ha med seg kommunene i Værnesregionen så fremt disse selv ønske disse. Ut i fra dette er rådmannen er av den klare oppfatning at Stjørdal ikke bør gå mot Levanger/Verdal/Trondheim uten å ha med seg de øvrige kommunene i Værnesregionen. Stjørdal bør være solidarisk overfor det samarbeidet som er etablert over tid og ikke kun tenke på hva som bare tjener Stjørdal. Det er viktig å ta med det som tjener regionen - se helhet.

Stjørdal har lite formelt samarbeid i dag nordover mot Levanger/ Verdal. Ser på befolknings sammensetning, arbeidsmarked, infrastruktur, samla utdanningsstruktur så er dette er region hvor kommunene på mange områder vil bygge oppunder hverandre og bli en robust og stor enhet.

Stjørdal er i dag med i Trondheimsregionen. Samarbeidet her innen samferdsel, næringsutvikling og arealplanlegging er viktig for Stjørdal. Trondheim kommune ser på Trondheimsregionen hvor Stjørdal inngår som et alternativt geografisk retningsvalg. Ved en slik struktur blir det ei utfordring for hvordan skal resten av regionen struktureres. Ikke minst blir dette ei utfordring dersom Trondheim blir et byfylke. Rådmannen er av den oppfatning at Trondheim som storby og motor i Trøndelag kan tjene på å ha et sterkt omland hvor større kommuner kan ivareta alle dagens kommuner. Storbyen og større omkringliggende kommuner som for eksempel Værnesregionen må kunne spille hverandre god.

Rådmannens forslag til geografisk retningsvalg er:

1. Værnesregionen (Frosta, Malvik, Meråker, Selbu, Stjørdal og Tydal)
2. Værnesregionen samt Levanger/Verdal
3. Værnesregionen samt Trondheim med Trondheimsregionen

B – Styringsgruppe.

Det bør etableres ei styringsgruppe for det videre arbeidet. Rådmannen mener det er viktig at alle politiske partier i kommunestyret er representert. Det foreslås derfor at formannskapet supplert med en representant fra Sosialistisk Venstreparti utgjør styringsgruppe. I styringsgruppa bør også de hovedtillitsvalgte inngå. En endra kommunestruktur vil ha stor innvirkning på ansattes arbeidsforhold. Det er derfor viktig å ha med de tillitsvalgte i ei styringsgruppe for å representere arbeidstakerne og dermed også komme med innspill og gi informasjon ut. I kommunereformen skal fremtidens kommune etableres. Etter rådmannens syn bør absolutt de som representerer fremtida – ungdommen – trekkes inn i prosessen. Rådmannen foreslår derfor at leder i det kommunale ungdomsrådet inngår i styringsgruppa. Videre foreslås det at organisasjonssjef og rådmann inngår. Dersom det blir en kommunesammenslåing som resultat av den prosessen som nå pågår er det et stort arbeid som vil måtte gjennomføres for å få en ny kommune operativ. Det vil være behov for mange arbeidsgrupper og forhandlinger for å få alt på plass både organisasjonsmessig og hvordan den nye kommunen skal organiseres politisk for å kunne ivareta et godt folkestyre. Dette vil være krevende oppgaver uansett geografisk retningsvalg.

Rådmannen foreslår at styringsgruppa kan ha møter i forkant av formannskapets møter. Behov og hyppighet vil måtte vurderes etter som prosessen går fremover. Tilbake rapportering fra forhandlingsutvalget vil være en viktig sak i styringsgruppas møter samt gi signal og føringer til forhandlingsutvalg og prosess i kommunen.

Forhandlingsutvalg.

Det bør velges et tverrpolitisk forhandlingsutvalg som skal føre samtaler med de kommuner som kommunestyret vedtar at Stjørdal kommune skal gå i samtaler/forhandlinger med. Rådmannen foreslår at kommunestyret velger leder for utvalget. Forhandlingsutvalget bør ikke være for stort i antall medlemmer. Styringsgruppa som forhandlingsutvalget rapporterer til vil jo sikre en brei forankring. Det vil være naturlig at rådmannen inngår i forhandlingsutvalget som sekretær.

I prosessen fremover er det viktig med god informasjon både til kommunestyre, styringsgruppe, ansatte og tillitsvalgte, innbyggere, næringsliv samt lag og foreninger. Oppdatert informasjon på kommunens hjemmeside vil være sentral.

Fremdrift.

Rådmannen foreslår følgende fremdriftsplan:

- Samtaler med aktuelle kommuner ut i fra vedtatt geografisk retningsvalg gjennomføres i løpet innen 1.juni 2015.
- Oppsummering og med forslag til videre prosess legges frem for kommunestyret innen 1.juli.2015.
- Det gjennomføres en innbyggerhøring i form av en spørreundersøkelse innen 31.10.2015.
- Det gjennomføres videre forhandlinger med aktuelle kommuner i andre halvår 2015 med målsetting om endelig vedtak om en endra kommunestruktur dersom forhandlingene gir dette som resultat innen 1.5.2016.